

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİNDE MEZUNİYET ÖNCESİ EĞİTİMİN YAPILANDIRILMASI VE KLİNİK EĞİTİMİ AŞAMASINDA ÇOCUK CERRAHİSİ ANABİLİM DALININ ROLÜ VE ÇALIŞMALARI*

Role and Labours of Department of Paediatric Surgery During Implementation of Undergraduate Training and Clinical Education in Pamukkale University*

Akile Sarioğlu-Büke¹, Nergül Çördük², Uğur Koltuksuz¹, Özkan Herek¹, Ergün Erdem³, Hüseyin Bağcı⁴

ÖZET

Bu makale ile Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde mezuniyet öncesi eğitimin yapılandırılması ve klinik eğitimi aşamasında Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nın bu konu ile ilgili çalışmaları ve probleme dayalı öğrenci merkezli eğitimin gereği olarak diğer ilgili anabilim dalları ile yapılan ortak çalışmaların önemi vurgulanmak istenmiştir.

Anahtar kelimeler: Probleme dayalı eğitim, mezuniyet öncesi çocuk cerrahisi eğitimi, klinik eğitimi

ABSTRACT

The present paper aims to describe the role and function of the Department of Paediatric Surgery during the implementation of problem based learning and clinical education in Pamukkale University Medical Faculty in order to demonstrate the importance of multidisciplinary study of the related departments.

Keywords: Problem based learning, undergraduate paediatric surgical training, clinical education

¹Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Denizli

²Yrd. Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Denizli

³Prof. Dr. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Denizli

⁴Prof. Dr. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı, Denizli

*Bu yazının bir kısmı: XXI. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi, Urfa, 8-11 Ekim 2003 ve Fifth Annual Congress of the Mediterranean Association of Paediatric Surgeons, Fransa, 15-16 Ekim 2004, poster olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Klasik tıp eğitiminden farklı olarak, probleme dayalı öğrenci merkezli eğitim modelinde diğer anabilim dalları ile birlikte ortak ve entegre bir eğitim programı öğrencilere, onların öğrenmelerini kolaylaştırıcı ve yol gösterici bir biçimde verilmeye çalışılmaktadır. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 1999-2000 eğitim ve öğretim yılında probleme dayalı öğrenci merkezli eğitim modeline geçiş yapmış ve Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı diğer tüm anabilim dalları gibi bu konuda farklı görevler üstlenmiştir¹. Hazırlık aşamasında anabilim dalımız öğretim üyeleri aktif eğitim hazırlık komisyonu üyeliği, staj eğitim komisyonu üyeliği, müfredat komitesi üyeliği, mesleki İngilizce komitesi üyeliği ve tıpta uzmanlık eğitimi komisyonu üyeliği görevlerinde bulunmuşlardır. Anabilim dalımız öğretim üyeleri dönem 1 öğrencilerinin fakültemizde eğitime başlamasından itibaren iki yıl süreyle mesleki İngilizce komitesi üyeliği, beş yıl süreyle de özel çalışma modülü sorumluluğunu yürütmüşlerdir. Bu yazıda yeni sisteme geçiş sürecinde ve kliniğe uyarlanmasında bu yeni eğitim sistemi içerisinde Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nın rolü, yaptığı çalışmalar ve sonuçları bildirilmiştir.

Pamukkale Üniversitesi eğitim çalışmaları

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi (PAÜTF) ilk öğrencilerini 1988-1989 eğitim-öğretim yılında almıştır. Bu dönemde öğrenciler eğitimlerine Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde (DEÜTF) başlamışlardır. Bundan sekiz yıl sonra, 1996-1997 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere, PAÜTF dönem 4, 5 ve 6 öğrencilerinin eğitimlerini PAÜTF'de tamamlamaları kararlaştırılmıştır. Aynı yıl fakültemizde mezuniyet öncesi çocuk cerrahisi eğitimi staj eğitimi şeklinde verilmeye başlanmış ve 1999-2000 eğitim-öğretim yılına kadar çocuk cerrahisi eğitimi dönem 4'te verilmiştir. DEÜTF'nin 1997-1998 eğitim-öğretim yılında probleme dayalı aktif eğitim sistemine geçmesinin ardından fakültemiz 1999-2000 eğitim ve öğretim yılında probleme dayalı öğrenci merkezli eğitim modeline geçiş yapmıştır²⁻⁴.

Modüler sisteme dayalı aktif eğitim hazırlık çalışmaları ve dönem 1-3 yapılandırılması

Probleme dayalı öğrenci merkezli eğitim sistemine geçiş sürecinde fakültemiz öğretim üyelerinin bir kısmı DEÜTF bünyesinde düzenlenen kurslara katılmışlardır. Daha sonraki yıllarda ise bu kurslar fakültemiz öğretim üyelerince de verilmeye başlanmıştır. Fakültemizde halen öğretim üyelerinin eğitimine yönelik kurslar devam etmektedir¹. Hazırlık sürecinde ayrıca eğitim ile ilgili komisyon ve komiteler kurulmuştur. İlk üç dönemin yapılandırılması ve uygulanması aşamasında anabilim dalımız öğretim üyeleri bu çalışmalara katılmış ve sonraki aşamada dönem 1, 2 ve 3'te modül sorumluluğu ve eğitim yönlendiriciliği görevleri almışlardır⁵⁻⁸.

Fakültemiz 1999-2000 eğitim-öğretim yılında probleme dayalı öğrenci merkezli aktif eğitim sistemine geçmiştir. Aynı yıl ilk kez dönem 1 öğrencileri fakültemizde bu yeni eğitim sistemi ile eğitime başlamışlardır. Probleme dayalı aktif eğitime DEÜTF'de başlamış olan fakültemiz öğrencilerinin eğitimlerinde kopukluk oluşmaması için 2000-2001 (dönem 4) ve 2001-2002 (dönem 5) yılları arası eğitimlerine orada devam etmeleri uygun görülmüştür. Bu süre içerisinde fakültemizde dönem 4 ve 5'in hazırlık çalışmaları devam etmiştir¹.

Dönem 4-5 yapılandırılması

Dönem 4 ve 5 eğitim programı hazırlık çalışmaları aşamasında tıp eğitimi ile ilgili "Ulusal Çekirdek Müfredat Taslağının" hazırlık çalışmalarının sürüyor olması bu konudaki hazırlıklarımızı kolaylaştırmıştır. İlgili makamlarca gönderilen "Çekirdek Müfredat Taslağı" incelendikten sonra görüşler dekanlığa ve ilgili komitelere iletilmiştir. Yoğun bir çalışma ürünü olduğunu bildiğimiz "Ulusal Çekirdek Eğitim Taslağı" son şeklini almış durumdadır⁹.

Tüm eğitim yazışmaları, ilgili öğretim üyesinin konu ile ilişkili çalışma ve önerilerini anabilim dalı kuruluna sunması, bunların anabilim dalı kararı olarak dekanlığa ve ilgili kurul ve komitelere iletilmesi şeklinde olmuştur.

Mezuniyet öncesi eğitim-öğretim koordinasyon kuruluna bağlı olarak görev yapan dönem kurulları ve komitelerin yoğun çalışmaları sonrası "blok" ve "tasklar" halinde düzenlenmiş olan fakültemiz dönem 4 ve 5 eğitim programı son halini almıştır. Bu program anabilim dalımızca da değerlendirilerek diğer tıp fakültelerinin çocuk cerrahisi eğitim programları ile karşılaştırılmış ve eksikler belirlenmiştir. Yeni eğitim sistemine göre anabilim dalımızın sorumluluğunu üstlenmek istediği ilgili "blok" ve "tasklar" dekanlığa ve mezuniyet öncesi eğitim-öğretim koordinasyon kuruluna bildirilmiştir. "Çekirdek Müfredat Taslağında" bulunmasına karşın kendi eğitim programımızda yer almayan Wilms tümörü ve Nöroblastom gibi konuların "Çocuk Bloğu"na ilave edilecek bir "Çocuk Onkoloji" taskı içerisinde yer alması önerilmiş ve bu önerimiz dekanlık tarafından kabul edilmiştir. Yine önerilerimiz sonucunda "Çocuk Onkoloji" ve "Çocukluk Çağı Gastrointestinal Sistem Hastalıkları" tasklarının sorumluluğu anabilim dalımıza verilmiştir. Bu şekilde toplam sekiz haftalık "Çocuk Bloğu"nun iki haftasının sorumluluğu anabilim dalımıza ait olmuştur. Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nın tasklar ile ilgili diğer önerileri ve sonuçları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Dönem 4 ve 5'in Yapılandırılması Aşamasında Çocuk Cerrahisi AD Önerileri ve Sonuçları

BLOK	TASK	ÖNERİ	SONUÇ
Çocuk Bloğu Dönem 4	Çocuklarda görülen GIS hastalıkları	Sorumlu anabilim dalı olmamız Taskın 2 hafta olması	Taskın sorumluluğu verilmiştir
Çocuk Bloğu Dönem 4	-	Çocukluk çağı onkolojik sorunları taskı ilave edilmesi	Task ilave edilmiş, sorumluluğu verilmiştir
Çocuk Bloğu Dönem 4	-	Çocukluk çağı solunum problemleri taskı ilave edilmesi	Task ilave edilmemiştir
Çocuk Bloğu Dönem 4	Çocuklarda görülen böbrek hastalıkları	İlişkili anabilim dalı olmamız, (Çocukluk çağı genitouriner sistem hastalıklarını kapsamı)	Taskta iki sunum verilmiştir
Sindirim Bloğu Dönem 4	Üst gastrointestinal sistem hastalıkları	İlişkili anabilim dalı olmamız	Poliklinik eğitimi iki saat verilmiştir
Sindirim Bloğu Dönem 4	Alt gastrointestinal sistem hastalıkları	İlişkili anabilim dalı olmamız	Panel verilmiştir
Sindirim Bloğu Dönem 4	Hepatobilyer sistem hastalıkları	İlişkili anabilim dalı olmamız	Görev verilmemiştir
Sindirim Bloğu Dönem 4	Karın duvarı problemleri	İlişkili anabilim dalı olmamız	Sunum iki saat verilmiştir
Sindirim Bloğu Dönem 4	Akut karın	İlişkili anabilim dalı olmamız	Sunum iki saat verilmiştir
Endokrin Bloğu Dönem 4	Kuşkulu genital yapı	İlişkili anabilim dalı olmamız	Panel verilmiştir
Multisistem Bloğu Dönem 4	Travma ve yanıklar	İlişkili anabilim dalı olmamız	İki saatlik bir sunum için söz alınmıştır.
Solunum Bloğu Dönem 5	Akciğer hastalıkları	İlişkili anabilim dalı olmamız	Sunum verilmiştir
Baş-Boyun Bloğu Dönem 5	Boyun hastalıkları	İlişkili anabilim dalı olmamız	Görev verilmemiştir

Task ilk üç dönemdeki modülün karşılığı olarak kullanılmaktadır¹⁰. Taska dayalı öğrenim probleme dayalı öğrenimin kliniğe uyarlanmış yöntemi olarak Harden tarafından 1988'de tanımlanmıştır¹¹. Probleme dayalı öğrenci merkezli eğitim sisteminin kliniğe en uygun uyarlaması olarak kabul edilmektedir^{12,13}.

Müfredat ile ilgili hazırlık çalışmaları tamamlandıktan sonra tasklardan sorumlu öğretim üyeleri belirlenip tasklar düzenlenmiştir. Taskların süreleri farklı olmasına karşın anabilim dalı olarak sorumluluğunu aldığımız tasklar birer hafta sürmektedir. Tasklar bir probleme dayalı öğrenim (PDÖ) oturumu ile başlayıp bir başka PDÖ oturumu ile bitecek şekilde ayarlanmıştır. İlk öğrenim oturumunda mini senaryolar, hasta filmleri ve fotoğraflar üzerinden öğrencilerin öğrenme hedeflerini belirlemesi sağlanmaktadır. Öğrencilerimiz bağımsız öğrenme saatlerinde bu hedefler doğrultusunda internet ve kütüphaneden yararlanarak hazırlanmakta ve son oturumda öğrendiklerini diğer arkadaşlarına aktarmaktadırlar. Bu süreç içerisinde öğretim üyesinin eğitim yönlendiricisi olarak görevi doğru sorular sorarak öğrencileri uygun hedeflere yönlendirmek, bilgiyi doğru kaynaklardan edinmelerini ve arkadaşlarına hatasız aktarmalarını sağlamaktır. Burada taskların bir kısmı tanımlanırken tek bir hastalık veya tek bir semptom yerine daha genel bir yaklaşım izlenerek "Çocukluk Çağı Gastrointestinal Sistem Hastalıkları", "Hepatobilyer Sistem Hastalıkları" vs şeklinde öğrencilere verilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle ilk gün gerçekleştirilen PDÖ oturumunda "Çocukluk Çağı Gastrointestinal Sistem Hastalıkları" ve "Çocuk Onkoloji" ile ilgili konu yelpazesi içinde kalan hastalık veya semptomlar (Örneğin 'rektal kanama ile gelen çocuk', 'karnı ağrıyan çocuk', 'mekonyum çıkarmayan bebek' veya 'karında kitle tespit edilen çocuk' gibi) hasta dosyaları ve filmler üzerinden tartışmaya açılmıştır. Uygulamakta olduğumuz PDÖ oturumları dönem 1, 2 ve 3'de uygulanmakta olan PDÖ oturumlarından farklılıklar göstermektedir. En önemli farklardan biri tek senaryo üzerinden değil de kısa kısa hazırlanmış senaryolar üzerinden öğrenme hedeflerinin belirlenmesidir. Sürenin daha kısa olması, eğitim yönlendiricilerinin uzman kişiler olması, öğrenci sayısı diğer farklılıklar arasında sayılabilir. Task içerisinde yer alan önemli konular sunum, panel ve uygulamalarla desteklenmiştir¹⁰.

Anabilim dalımızın sorumluluğunu aldığı tasklar sisteme uygun şekilde multidisipliner olarak hazırlanmakta ve ilgili anabilim dallarının katılımı ile paneller, toplantılar ve beceri uygulamaları şeklinde düzenlenmektedir. Her iki taskta da 5-6 sunum ile 1-2 panel bulunmaktadır. Aynı zamanda beceri uygulamalarına da ağırlık verilmiştir. Beceri eğitimlerinin bir bölümü de benzer şekilde multidisipliner olarak hazırlanmıştır. Her taskta görev almak istediğini belirten ve ilişkili olduğu düşünülen anabilim dalları ile ayrı ayrı görüşülerek haftalık task programı hazırlanmıştır. Öğrencilerin temel bilimlerde öğrendikleri konuları klinikle bağdaştırmalarını, multidisipliner çalışmayı görmelerini ve hastayı aynı anda farklı açılardan bir bütün olarak değerlendirebilmelerini sağlamak amacı ile Embriyoloji, Genetik, Patoloji, Radyoloji, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Radyasyon Onkolojisi, Nükleer Tıp ve Anestezi bölümleri ile panel, multidisipliner toplantı ve klinik beceri uygulamaları yapılmaktadır¹⁰. Bu eğitim sisteminin en önemli yapı taşlarından olan iletişim becerilerinin geliştirilmesi için Psikiyatri ve Çocuk Psikiyatrisi bölümleri ile de birlikte çalışılmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2: “Çocuk Onkoloji” Taskı Haftalık Çalışma Programı

	<i>PAZARTESİ</i>	<i>SALI</i>	<i>ÇARŞAMBA</i>	<i>PERŞEMBE</i>	<i>CUMA</i>
08.00 – 09.00	I.OTURUM (Karında Kitle) (Çocuk Cerrahisi)	MAKALE SAATİ	EĞİTİM VİZİTİ Tümörlü hastaya yaklaşım (Çocuk Cerrahisi)	EĞİTİM VİZİTİ Tümörlü hastaya yaklaşım (Çocuk Cerrahisi)	II. OTURUM (Çocuk Cerrahisi)
09.00 – 10.00		ANABİLİM DALI KONSEYİ ± MULTİDİSİPLİNER TOPLANTI	AMELİYATHANE (Anestezi- Çocuk Cerrahisi)	AMELİYATHANE Biyopsi Teknikleri (Çocuk Cerrahisi)	
10.00 – 11.00					
11.00 – 12.00					
12.00 – 13.00	ÖĞLE TATİLİ	ÖĞLE TATİLİ	ÖĞLE TATİLİ	ÖĞLE TATİLİ	ÖĞLE TATİLİ
13.00 – 14.00	KLİNİK BECERİ UYGULAMASI Tümörlü çocuk/ailesine psikolojik yaklaşım (Psikiyatri-Çocuk Psikiyatrisi)	İNERDİSİPLİNER TOPLANTI-PANEL Çocukluk çağı tümörleri biyolojisi genetiği ve klinik önemi (Genetik-Çocuk Cerrahisi)	KLİNİK BECERİ UYGULAMASI Patoloji Pratiği (Patoloji)	İNERDİSİPLİNER KLİNİK BECERİ UYGULAMASI Kemoterapi – Radyoterapi uygulamaları (Pediatri-Radyasyon Onkolojisi)	SUNUM Servikal kitleler (Çocuk Cerrahisi)
14.00 – 15.00					ÖĞRENCİ SEMİNERİ
15.00 – 16.00	KLİNİK BECERİ UYGULAMASI Tümör radyolojisi pratiği (Radyoloji)	KLİNİK BECERİ UYGULAMASI Nükleer Tıp Pratiği (Nükleer Tıp)	SERBEST ÇALIŞMA	ASİSTAN SEMİNERİ	SORU-CEVAP
16.00 – 17.00					

Dönem 4'te toplam 36-40 öğrenci bulunmakta, 18-20 kişilik iki grup halinde eğitim yapılmaktadır. Öğrenciler diğer sistemlerde olduğu gibi hasta hazırlamakta, eğitim vizitlerine ve anabilim dalı etkinliklerine katılmakta ve ayrıca operasyonları izlemektedirler.

Değerlendirme ve Sonuçları

Değerlendirme, blok ve yılsonu değerlendirme olmak üzere iki aşamada yapılmaktadır. Fakültemizde ölçme değerlendirme ile ilgili çalışmalar ölçme değerlendirme komitesi tarafından denetlenmekte ve yönlendirilmektedir. Blok değerlendirmesinin %20'si task içi etkinlik değerlendirmesinden, %40'ı blok sonu yazılı sınavından ve %40'ı da blok sonu yapılandırılmış sözlü sınavlarının toplamından oluşmaktadır. Blok sonu yapılandırılmış sözlü sınav örneği Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: “Çocuk Bloğu” “Çocukluk Çağı Gastrointestinal Sistem Hastalıkları” Taskı Blok Sonu Sınavı Yapılandırılmış Sözlü Sınav Soru Örneği

Beş (5) haftalık erkek bebek beslenme sonrası fişkirir tarzda yediklerini içeren kusma, kilo kaybı şikayetleri ile getirildi. Palpasyonda sağ üst kadranda zeytin belirtisi şeklinde kitle tespit edildi. Hastanın metabolik dengesi ile ilgili hangi temel bozukluk beklenir?		
	Soru Puanı	Aldığı puan
Hipokalemi hipokloremik alkaloz	5	
Bu metabolik bozukluk nasıl gelişir?		
Kusma ile H, Cl, Na, K iyonları kaybı	5	
Aldosteron salınımına bağlı Na, su tutulumu	5	
Paradoksik asidüri	5	
İdrarda K ve H iyonu ekskresyonu artar	5	
Böbrekten Na ile birlikte HCO ₃ tutulur	5	
Hastanın tedavisinde ne yaparsınız?		
½ SF %20 fazla + maksimum 4mEq/kg K (idrar çıkışı sonrası)	5	
Fredet Ramstedt Piloromyotomi (laparoskopik piloromyotomi kullanılabilir)	5	

Yıl sonunda ise öğrenciler yazılı sınav ve yapılandırılmış nesnel klinik sınava alınmaktadırlar. Bu sınav 2002-2003 eğitim-öğretim yılı sonunda dönem 4'ler için 14 duraktan oluşacak şekilde planlanmış olup, bir durak Çocuk Cerrahisine verilmiştir. Bu durak iki konu içerecek şekilde basamaklandırılarak hazırlanmış ve sorular görsel materyal ve gerçek hasta verileri ile desteklenmiştir. Yıl sonu sınavının genel ortalamaya etkisi %30, blok sonu ortalamalarının etkisi ise %70'dir (10,14). 2002-2003 eğitim öğretim yılında anabilim dalımızın ağırlıklı olarak görev aldığı “Çocuk Bloğundan” öğrencilerin aldığı not ortalaması 76.27, “Sindirim Bloğu” not ortalaması 75.84, öğrencilerimizin genel ortalama notu ise 79.12'dir. 2003-2004 eğitim öğretim yılında ise “Çocuk Bloğu” not ortalaması 73.36, “Sindirim Bloğu” not ortalaması 74.71, genel ortalama ise 77.98'dir. Anabilim dalımızın üstlenmiş olduğu tasklar, ilişkili olduğu öğrenci ve öğretim üyelerinden alınan geri bildirimler doğrultusunda ve her öğrenci grubundan sonra yeniden düzenlenmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tıp fakültelerinde çocuk cerrahisi anabilim dallarının önemli işlevlerinden birisini de mezuniyet öncesi tıp eğitimi ile ilgili çalışmalar oluşturmaktadır. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nda eğitim 1996 yılında başlamıştır. Çocuk Cerrahisi eğitimi başlangıçta staj olarak verilmiştir. Probleme dayalı öğrenci merkezli eğitime geçiş ile birlikte fakültemizde eğitim faaliyetleri hızlanmış, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı diğer tüm anabilim dalları gibi hazırlık ve uygulama aşamalarında aktif olarak görev almış, diğer anabilim dalları ile ortak çalışmalarda bulunmuştur. Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, dönem 4'te “Çocuk Bloğu” içerisinde iki taskın sorumluluğunu üstlenmiş, dönem 4 ve 5'te “Çocuk Bloğu” ve diğer bloklarda sunum, klinik beceri eğitimi ve panellerde görev almıştır. Eğitimin başarısının planlama, uygulama, değerlendirme ve geri bildirimler doğrultusunda yenileme aşamalarının tamamında tüm disiplinler tarafından yoğun çaba gösterilmesine bağlı olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Erdem E, Adıgüzel E, Zencir M, Düzcan E, Aslan D, Bağcı H. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yeni bir eğitim sisteminin yapılanma ve organizasyonu. *Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2001;7:14-7.
2. Gidener S, Şemin İ, Esen A, Alıcı E. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanan aktif eğitimde modüler yapı ve probleme dayalı öğrenim oturumları. *Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 1998;4: 90-3.
3. Musal B, Abacıoğlu H, Dicle O, Akalın E, Sarioğlu S, Esen A. Faculty development program in Dokuz Eylül School of Medicine: in the process of curriculum change from traditional to PBL. *Medical Education Online* 2002;7: 2.
4. Musal B, Akalın E, Kılınç O, Esen A, Alıcı E. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Probleme dayalı öğretim programı, süreçleri ve eğitim yönlendiricilerinin rolü. *Tıp Eğitimi Dünyası* 2002;9:39-49.
5. Sarioğlu-Büke A, Aktan Ş, Fişekçi F, Özür M, Erdem E, Bağcı H. Türkçe eğitim veren Tıp Fakültelerinde Mesleksi İngilizce eğitimi; sorunlar ve çözüm önerileri. II. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Bildiri Özet Kitabı'nda; 24-28 Nisan 2001; İzmir: Ege Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Basımevi;2001:32
6. Sarioğlu-Büke A, Zencir M, Erdem E, Bağcı H. Mesleksi İngilizce konusunda öğrencilerimizin görüşleri. III. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Bildiri Özet Kitabı'nda; 12-16 Nisan 2004, Şanlıurfa. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi; 2004:78
7. Özden S, Zencir M, Turgut G, Sarioğlu-Büke A, Tetik C, Süzer T. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem I ve Dönem II özel çalışma modülü uygulamaları. II. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Bildiri Özet Kitabı'nda; 24-28 Nisan 2001; İzmir: Ege Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Basımevi;2001:108
8. Zencir M, Özden S, Turgut G, Sarioğlu-Büke A, Tetik C, Atahan Ö, Süzer T. Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 1999-2000 eğitim öğretim yılı Dönem I özel çalışma modülü değerlendirmesi. II. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Bildiri Özet Kitabı'nda; 24-28 Nisan 2001; İzmir: Ege Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Basımevi;2001:143
9. Bulut A. Bir haber:Ulusal Çekirdek Eğitim Programı Oluşturuldu. *Tıp Eğitimi Dünyası* 2003;13:13-36.
10. Erdem E, Süzer T, Coşkun E, Kılıç İ, Kara CO, Erdoğan B, Özşahin A, Bağcı H. Klinik eğitiminde entegrasyon: Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Uygulamaları. *Tıp Eğitimi Dünyası* 2005;20:10-5.
11. Parry KM. The curriculum for the year 2000. Report of a conference of the Association for the Study of Medical Education September 1988. *Medical Education* 1989;23:301-4.
12. Harden RM, Crosby J, Davis MH, Howie PW, Struthers AD. Task based learning: the answer to integration and problem based learning in the clinical years. *Medical Education* 2000;34:391-7.
13. Ozkan H, Degirmenci B, Musal B, Itul O, Akalın E, Kılınç O, Ozkan S, Alıcı E. Task based learning programme for clinical years of medical education. *Education for Health* 2006;19:32-42.
14. Düzcan E, Zencir M, Adıgüzel E, Demir M, Erdem E, Bağcı H. Pamukkale Üniversitesi eğitim programı değerlendirme çalışmaları. *Tıp Eğitimi Dünyası* 2005;20:53-8.